

Ochrana spotřebitele: aktuální judikatura SDEÚ

doc. JUDr. Milan Hulmák, Ph.D.

JUDr. Radoslav Svitana, Ph.D.

JA SR, Pezinok

7. 11. 2018

Obsah

- Obecně
- Nekalé obchodní praktiky
- Nepřiměřená ujednání
- Procesní právo
- Mezinárodní právo soukromé a procesní
- Spotřebitelské úvěry
- Některé další otázky

Obecně

SD EU ze dne 2. března 2017 Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main eV v. comtech GmbH (C-568/15) I.

Skutkový stav

- čl. 21 směrnice 2011/83/EU o právech spotřebitelů - v případě, že obchodník provozuje telefonní linku vyhrazenou pro záležitosti týkající se uzavřených smluv, nesmí platit spotřebitel za hovor s obchodníkem vyšší částku než je běžná [základní] sazba x § 312a BGB..... je neplatné, pokud sjednaná úplata převyšuje úplatu za pouhé používání telekomunikační služby
- číslo začínalo předvolbou 0180, která je v Německu obecně používána pro zákaznické servisy s jednotnou vnitrostátní sazbou (cena hovoru na toto tzv. „nezeměpisné“ číslo je vyšší než cena za běžný hovor na tzv. „zeměpisné“ číslo pevné linky nebo na číslo mobilní sítě.

SD EU ze dne 2. března 2017 *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main eV v. comtech GmbH (C-568/15) II.*

Právní otázka

- nesmí částky, které jsou účtovány spotřebiteli za hovor s obchodníkem v případě, že obchodník zřídil telefonní linku, aby jej spotřebitel mohl kontaktovat v souvislosti s uzavřenou smlouvou, překročit cenu, kterou by spotřebitel zaplatil za hovor na běžné (zeměpisné) číslo pevné linky nebo mobilní sítě?

- má nějaký vliv, že obchodník nemá žádný podíl na této zvýšené ceně

SD EU ze dne 2. března 2017 *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main eV v. comtech GmbH (C-568/15) III.*

Závěr

běžná [základní] sazba, tzn. cena za hovor, který se týká uzavřené smlouvy, uskutečňovaný prostřednictvím telefonní linky zákaznického servisu provozované obchodníkem nesmí být vyšší než cena za hovor na běžné zeměpisné číslo pevné linky nebo mobilní sítě. Pokud je dodržena tato hranice, je irelevantní okolnost, zda dotčený obchodník prostřednictvím této telefonní linky zákaznického servisu dosahuje zisku, či nikoli.

Nekalé obchodní praktiky

SD EU ze dne 7. září 2016 Vincent Deroo-Blanquart v. Sony Europe Limited, venant aux droits de Sony France SA (C-310/15) I.

Skutkový stav

- spotřebitel si koupil notebook s předem nainstalovanými programy (Windows a další) x neuzavřel licenční smlouvy při prvním užití a chtěl slevu z ceny (snížení o cenu těchto programů – 450 EUR) a náhradu újmy v důsledku nekalých obchodních praktik – 2500 EUR

SD EU ze dne 7. září 2016 Vincent Deroo-Blanquart v. Sony Europe Limited, venant aux droits de Sony France SA (C-310/15) II.

Právní otázky

- je klamavá obchodní praktika prodej počítače vybaveného předem nainstalovanými počítačovými programy, pokud výrobce počítače poskytl prostřednictvím svého prodejce informace o každém z předem nainstalovaných počítačových programů, ale neuvedl cenu každého takového prvku?
- je nekalou obchodní praktikou vázaná nabídka spočívající v prodeji počítače vybaveného předem nainstalovanými počítačovými programy, pokud výrobce nedá spotřebiteli jinou možnost než přijmout tyto počítačové programy nebo dosáhnout zrušení prodeje?
- je nekalou obchodní praktikou vázaná nabídka spočívající v prodeji počítače vybaveného předem nainstalovanými počítačovými programy, pokud spotřebitel nemá možnost získat od stejného výrobce počítač, který není vybaven počítačovými programy?

SD EU ze dne 7. září 2016 Vincent Deroo-Blanquart v. Sony Europe Limited, venant aux droits de Sony France SA (C-310/15) III.

Závěr

- obchodní praktika spočívající v prodeji počítače vybaveného předem nainstalovanými počítačovými programy bez možnosti spotřebitele opatřit si stejný model počítače, který není vybaven předem nainstalovanými počítačovými programy, jako taková nepředstavuje nekalou obchodní praktiku, pokud takováto praktika není v rozporu s požadavky náležité profesionální péče a podstatně nenarušuje nebo není způsobilá podstatně narušit ekonomické chování průměrného spotřebitele ve vztahu k tomuto produktu, což přísluší posoudit vnitrostátnímu soudu, který přitom zohlední zvláštní okolnosti věci v původním řízení.
- neuvedení ceny každého z těchto předem nainstalovaných počítačových programů nepředstavuje klamavou obchodní praktiku

Nepřiměřená ujednání

SD EU ze dne 28. července 2016 Verein für Konsumenteninformation v. Amazon EU Sàrl.(C-191/15) I.

Skutkový stav

- Amazon EU (sídlo v Lucembursku) - vedle dalších činností prostřednictvím internetové stránky s doménovým jménem s příponou „.de“ se zaměřuje na spotřebitele s bydlištěm v Rakousku, se kterými formou elektronického obchodního styku uzavírá kupní smlouvy – v Rakousku nemá ani sídlo ani provozovnu
- obchodní podmínky – např.
 - rozhodné právo – právo lucemburské
 - časově a místně neomezenou a výlučnou licenci k dalšímu užití obsahu poskytnutým spotřebitele na stránkách amazon.de pro online i offline účely

SD EU ze dne 28. července 2016 Verein für Konsumenteninformation v. Amazon EU Sàrl. (C-191/15)
II.

Právní otázky

- je nepřiměřeným ujednáním, podle něhož se smlouva řídí právem státu, v němž má podnikatel sídlo?
- podléhá zpracování osobních údajů výlučně právu členského státu, v němž se nachází provozovna podniku, v jejímž rámci dochází ke zpracování osobních údajů, nebo je tento podnik povinen dodržovat také normy v oblasti ochrany osobních údajů členských států, na něž se zaměřuje jeho obchodní činnost?“

SD EU ze dne 28. července 2016 Verein für Konsumenteninformation v. Amazon EU Sàrl. (C-191/15)

III Závěr

- ujednání, podle kterého se právem členského státu sídla tohoto obchodníka řídí smlouva uzavřená formou elektronického obchodu se spotřebitelem, je zneužívající klauzulí v rozsahu, v němž uvádí tohoto spotřebitele v omyl tím, že u něj vyvolává dojem, že se na smlouvu použije pouze právo tohoto členského státu, aniž spotřebitele informoval, že se na něj na základě čl. 6 odst. 2 nařízení Řím I vztahuje ochrana, kterou mu zajišťují imperativní ustanovení práva, které by bylo rozhodné v případě neexistence tohoto ujednání
- zpracování osobních údajů prováděné podnikem elektronického obchodu se řídí právem členského státu, na který tento podnik zaměřuje svou činnost, pokud se prokáže, že tento podnik zpracovává dotyčné údaje v rámci činnosti provozovny nacházející se v tomto členském státě (čl. 4 směrnice 95/46/ES)

SD EU ze dne 26. ledna 2017 Banco Primus SA v. Jesús Gutiérrez García (C-421/14) I.

Skutkový stav

- 2008 bankovní hypoteční úvěr na 47 let x 2010 zesplatněn x 2011 k dražbě se nedostavil nikdo (nemovitost byla přikázána věřiteli za 50% odhadní ceny)
- chtěli se chopit držby (vyklizení) x námitky nepřiměřenosti ujednání čl. 6 a 6a smlouvy (v roce 2013)
 - se běžných úroků, které stanoví výpočet těchto úroků na základě vzorce, který zbývající dlužnou jistinu a splatné úroky dělí počtem dní obchodního roku, tedy 360 dní
 - okamžité splacení jistiny, úroků a různých nákladů, zejména v případě, že v dohodnutý den není zaplacen žádná částka dlužná z titulu jistiny, úroků nebo záloh (ve skutečnosti bylo zesplatněno až, když dlužil splátky za sedm měsíců)
- námitka opožděně

SD EU ze dne 26. ledna 2017 Banco Primus SA v. Jesús Gutiérrez García (C-421/14) II.

Právní otázky

- může soud provádějící přezkum zneužívající povahy vedlejších smluvních podmínek zohlednit poměr kvalita/cena a podle jakých kritérií? Je při takovém přezkumu povinen zohlednit omezení cen uložená vnitrostátními předpisy? Může smluvní ujednání, které je v zásadě platné, ztratit platnost, jelikož stanoví cenu výrazně převyšující tržní cenu?
- mohou být zohledněny okolnosti, které nastaly po uzavření smlouvy, pokud to vyplývá z přezkumu vnitrostátní právní úpravy
- má soud, který konstatoval existenci zneužívajícího ujednání týkajícího se předčasné splatnosti, povinnost prohlásit toto ujednání za neplatné a nesjednané a vyvodit z toho plynoucí důsledky, i když prodávající nebo poskytovatel vyčkal, dokud neuplyne minimální lhůta stanovená vnitrostátní právní úpravou

SD EU ze dne 26. ledna 2017 Banco Primus SA v. Jesús Gutiérrez García (C-421/14) III.

Závěr

- zkoumá se, zda zesplatnění úvěru závisí na tom, že spotřebitel nesplní závazek, který má zásadní význam v rámci daného smluvního vztahu, zda je toto právo stanoveno pro případy, kdy je takové nesplnění závazku dostatečně závažné vzhledem k délce trvání a k výši úvěru, zda se toto právo odchyľuje od právní úpravy, která se použije v dané oblasti v případě chybějících zvláštních smluvních ustanovení, a zda vnitrostátní právo stanoví odpovídající a účinné prostředky
- nelze, aby soud konstatoval zneužívající povahu takového smluvního ujednání a aby jej prohlásil za neplatné a upustil od jeho uplatnění, pokud ho prodávající nebo poskytovatel skutečně nepoužil, nýbrž dodržel **podmínky stanovené tímto ustanovením vnitrostátního práva**

SD EU ze dne 26. ledna 2017 Banco Primus SA v. Jesús Gutiérrez García (C-421/14) IV.

Závěr

- přezkum s ohledem na vnitrostátní pravidla, která je třeba použít v případě chybějící dohody mezi stranami, s ohledem na prostředky, které má spotřebitel k dispozici podle vnitrostátní právní úpravy, aby zabránil dalšímu používání tohoto typu ujednání, na povahu zboží nebo služeb, které jsou předmětem této smlouvy, a s ohledem na všechny okolnosti, které provázely její uzavření
- pokud má předkládající soud za to, že takové smluvní ujednání týkající se způsobu výpočtu běžných úroků nebylo sepsáno jasným a srozumitelným jazykem ve smyslu čl. 4 odst. 2 této směrnice, musí přezkoumat, zda je toto ujednání zneužívající ve smyslu čl. 3 odst. 1 uvedené směrnice - tj. zejména srovnání způsobu výpočtu sazby běžných úroků stanovený tímto ujednáním a skutečnou výši této sazby, která z něj vyplývá, s běžně používanými způsoby výpočtu a zákonnou úrokovou sazbou, jakož i úrokovými sazbami používanými na trhu v okamžiku uzavření smlouvy dotčené ve věci v původním řízení pro úvěr ve srovnatelné výši a době trvání, jaká vyplývá z přezkoumávané smlouvy o úvěru

SD EU ze dne 20. září 2017 Ruxandra Paula Andriciuc a další v. Banca Românească SA. (C-186/16) I.

Skutkový stav

- během let 2007 a 2008 žalobci pobírali příjmy v rumunském lei (RON) x uzavřeli úvěrové smlouvy vyjádřené ve švýcarském franku (CHF) za účelem pořízení nemovitého majetku, refinancování jiných úvěrů nebo uspokojení osobních potřeb
- splátky v CHF + možnost v případě prodlení odepsat a převést v kurzu používaném bankou v den provedení
- v řízení před soudy namítána nepřiměřenost

SD EU ze dne 20. září 2017 Ruxandra Paula Andriciuc a další v. Banca Românească SA. (C-186/16) II.

Právní otázky

- k jakému okamžiku se posuzuje nepřiměřenost (jak se může dotknout následná změna okolnosti, tzn. zde změna úrokové sazby)
- zda požadavek jasnosti a srozumitelnosti se vztahuje pouze k obsahu smlouvy (ujednáním) nebo i k rizikům, která mohou vzniknout, zda musí být uvedeny důvody, proč je ustanovení do smlouvy zahrnuto i důvody, změny ceny
- výrazy ‚hlavní předmět smlouvy‘ a ‚přiměřenost mezi cenou a odměnou na straně jedné a službami nebo zbožím poskytovaným jako protiplnění na straně druhé‘ pokrývá ujednání, které bylo zahrnuto do smlouvy o úvěru poskytnutém v cizí měně uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem, aniž bylo individuálně sjednáno, a podle kterého musí být úvěr splacen v téže měně

SD EU ze dne 20. září 2017 Ruxandra Paula Andriciuc a další v. Banca Românească SA. (C-186/16) III.

Závěry

- „hlavní předmět smlouvy“ = ujednání, jako je ujednání dotčené ve věci v původním řízení, které bylo zahrnuto do smlouvy o úvěru vyjádřeném v cizí měně, nebylo individuálně sjednáno a úvěr podle něj musí být splacen v téže cizí měně, ve které byl sjednán, jelikož toto ujednání stanoví hlavní plnění této smlouvy, které ji jako takové charakterizuje

- jasnost a srozumitelnost = dostatečné informace, které jim umožní přijmout informovaná a obezřetná rozhodnutí (spotřebitel musí pochopit nejen z formálního a gramatického hlediska, ale i z hlediska jeho konkrétního dosahu, tzn. běžně informovaný a přiměřeně pozorný a obezřetný spotřebitel může nejen zjistit, že **může dojít ke zhodnocení nebo znehodnocení cizí měny, v níž byl úvěr poskytnut, ale i posoudit potenciálně významné ekonomické důsledky tohoto ujednání na své finanční závazky**

- přiměřenost musí být posouzena s ohledem **na dobu uzavření dotčené smlouvy**, přičemž je třeba zohlednit všechny okolnosti, jež mohly být prodávajícímu nebo poskytovateli známy v uvedeném okamžiku a mohly mít dopad na následné plnění uvedené smlouvy

SD EU ze dne 20.09.2018 EOS KSI Slovensko s.r.o. v. Ján Danko a Margita Danková (C-448/17) I.

Skutkový stav

2005 – Smlouva o spotřebitelském úvěru (revolvingový) – 30 tis. SK, bez uvedení RPSN (pouze vzorec bez údajů pro výpočet)

Právní otázka

- Je ujednání nesrozumitelné, jestliže právní institut (nástroj), který toto smluvní ujednání upravuje, je sám o sobě komplikovaný, jeho právní důsledky jsou pro průměrného spotřebitele obtížně předvídatelné a k jeho pochopení je zpravidla třeba odborné právní poradenství, jehož náklady jsou neúměrné hodnotě plnění, které spotřebitel podle smlouvy dostává?

SD EU ze dne 20.09.2018 EOS KSI Slovensko s.r.o. v. Ján Danko a Margita Danková (C-448/17) II.

Závěr Soudního dvora

Neuvedení roční procentní sazby nákladů (pouze matematický vzorec pro výpočet, který není doplněn údaji nezbytnými k provedení tohoto výpočtu) **a neuvedení úrokové sazby = rozhodující skutečnost v rámci analýzy** toho, zda je ujednání uvedené smlouvy týkající se nákladů na úvěr sepsáno jasným a srozumitelným jazykem ve smyslu ustanovení čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13/EHS, **kteřou provádí vnitrostátní soud**

Procesní právo

SD EU ze dne 18. února 2016, Finanmadrid EFC, v. Jesús Vicente Albán Zambrano (C-49/14) I.

Skutkový stav

2006 – úvěrová smlouva (30000 EUR na koupi auta)

2011 – přestal splácet

2012 - soud nařídil žalovanému, aby buď ve lhůtě 20 dnů zaplatili částku ve výši 13447,01 eur navýšenou o úroky narůstající od 8. července 2011, nebo prostřednictvím advokáta a tzv. „procurador“ podali námitku proti vymahatelnosti dluhu a dostavili se k uvedenému soudu za účelem uvedení důvodů, které je vedou k závěru, že požadovanou částku nebo její část nedluží x nic nepodal, nikam se nedostavil

2013 – zahájeno exekuční řízení (soud začal řešit zneužívající klauzule)

SD EU ze dne 18. února 2016, Finanmadrid EFC, v. Jesús Vicente Albán Zambrano (C-49/14) II.

Právní otázka

- je v souladu s právem EU úprava

- která nestanoví, že soud má povinnost zkoumat zneužívající klauzule či zasáhnout, ledaže by to považoval za vhodné „Secretario judicial“ nebo ledaže by dlužníci podali odpor
- která neumožňuje (s ohledem na věc rozsouzenou), aby byl v následném řízení o výkonu rozhodnutí bez návrhu přezkoumán soudní exekuční titul – odůvodněné rozhodnutí vydané „Secretario judicial“, jímž se ukončuje řízení o vydání platebního rozkazu – a existence zneužívajících klauzulí ve smlouvě, na jejímž základě bylo vydáno toto odůvodněné rozhodnutí
- která nevyžaduje soudní přezkum ve všech případech v nalézací fázi a neumožňuje, aby soud rozhodující o výkonu rozhodnutí přezkoumal ve vykonávací fázi rozhodnutí vydané „Secretario judicial“
- neumožňuje ověřit bez návrhu dodržení práva být vyslechnut, a to z důvodu existence překážky věci pravomocně rozsouzené

SD EU ze dne 18. února 2016, Finanmadrid EFC, v. Jesús Vicente Albán Zambrano (C-49/14) III.

Závěr

Směrnice 93/13/EHS brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená v původním řízení, jež neumožňuje soudu rozhodujícímu o výkonu platebního rozkazu, aby posoudil i bez návrhu zneužívající povahu klauzule obsažené ve smlouvě uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem, když orgán, jemuž je předložen návrh na vydání platebního rozkazu, nemá pravomoc takové posouzení provést.

SD EU ze dne 26. ledna 2017 Banco Primus SA v. Jesús Gutiérrez García (C-421/14) V.

Právní otázky

- je v souladu se zásadou rovnocennosti a zásadou efektivity možnost spotřebitele napadnout existenci zneužívajících ujednání i po uplynutí lhůty stanovené pro tento účel vnitrostátní právní úpravou, takže vnitrostátní soud má povinnost tato ujednání přezkoumat?
- je soud povinen z úřední povinnosti znovu přezkoumat ujednání, které dříve odmítl přezkoumat nebo o němž v rozhodnutí zakládajícím překážku věci pravomocně rozsouzené prohlásil, že není zneužívající?

SD EU ze dne 26. ledna 2017 Banco Primus SA v. Jesús Gutiérrez García (C-421/14) VI.

Závěr

- OK - vnitrostátní úprava, která zakazuje vnitrostátnímu soudu znovu přezkoumat z úřední povinnosti zneužívající povahu smluvních ujednání smlouvy, pokud již bylo rozhodnuto o legalitě všech ujednání této smlouvy s ohledem na tuto směrnici rozhodnutím zakládajícím překážku věci pravomocně rozsouzené
- X v případě jednoho nebo několika smluvních ujednání, jejichž případně zneužívající povaha **nebyla přezkoumána při předchozím soudním přezkumu sporné smlouvy**, který byl skončen rozhodnutím zakládajícím překážku věci pravomocně rozsouzené, vnitrostátní soud, který pravidelně rozhoduje ve věcech spotřebitelů v rámci incidenční námitky, musí posoudit na návrh účastníků řízení nebo z úřední povinnosti případnou zneužívající povahu tohoto ujednání, pokud má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu

SD EU ze dne 14. června 2017 Livio Menini a Maria Antonia Rampanelli v. Banco Popolare Società Cooperativa (C-75/16) I.

Skutkový stav

Italská úprava:

- advokát při svém zmocnění povinen seznámit jednotlivce s možností využití mediačního řízení, tj. včetně uvedení případů, v nichž je zahájení mediačního řízení podmínkou přípustnosti žaloby k soudu (jasně a srozumitelně, při nesplnění lze smlouvu zrušit)
- ve sporech z pojistných smluv, bankovních a finančních smluv, je povinen žalobce za povinného zastoupení advokátem předtím zahájit mediační řízení upravené tímto nařízením (splněno jestliže první jednání bez dohody)
- výjimka pro řízení o platebním rozkazu, včetně řízení o odporu, až do rozhodnutí o návrhu na nařízení nebo pozastavení předběžného výkonu
- úvěrová smlouva (účelem je nabytí akcií) a následně platební rozkaz a odpor

SD EU ze dne 14. června 2017 Livio Menini a Maria Antonia Rampanelli v. Banco Popolare Società Cooperativa (C-75/16) II.

Právní otázka

- otázky týkající se směrnice 2013/11/EU o alternativním řešení spotřebitelských sporů
- zachovává možnost jednotlivých členských států stanovit povinnou mediaci pouze pro případy, které nespadají do působnosti této směrnice (čl. 2 odst. 2)
- brání vnitrostátnímu právnímu předpisu, který stanoví použití mediace v některém ze sporů podle čl. 2 odst. 1 směrnice jako podmínku přípustnosti žaloby podané stranou, kterou je možné označit jako spotřebitele, a v každém případě vnitrostátnímu právnímu předpisu, který ve vztahu ke spotřebiteli, jenž se účastní mediace související s jedním z výše uvedených sporů, stanoví povinné zastoupení advokátem a související náklady, jakož i možnost neúčastnit se mediace pouze v případě oprávněného důvodu

SD EU ze dne 14. června 2017 Livio Menini a Maria Antonia Rampanelli v. Banco Popolare Società Cooperativa (C-75/16) III.

Závěry

- nebrání úpravě, která stanoví využití mediačního řízení ve sporech uvedených v čl. 2 odst. 1 této směrnice, jako podmínku přípustnosti žaloby týkající se těchto sporů, za předpokladu, že takový požadavek nebrání stranám sporu ve výkonu jejich práva na přístup k soudnictví
- brání úpravě, podle níž v rámci takové mediace musí být spotřebitelé zastoupeni advokátem a mohou ukončit účast v mediačním řízení pouze, pokud prokáží existenci oprávněného důvodu na podporu tohoto rozhodnutí

SD EU ze dne 20.09.2018 EOS KSI Slovensko s.r.o. v. Ján Danko a Margita Danková (C-448/17) III.

Skutkový stav

2005 - Smlouva o spotřebitelském úvěru (revolvingový) – 30 tis. SK, bez uvedení RPSN (pouze vzorec bez údajů pro výpočet)

2012 - OS vydal platební rozkaz, odpor podalo sdružení na ochranu spotřebitelů (HOOS) jako vedlejší účastník

2013 - Odpor byl odmítnut, když nebyl podán oprávněným subjektem

2013 - KS v Prešově připustil, že vedlejší účastník má stejná práva jako spotřebitel včetně práva podat odpor, vrátil věc okresnímu soudu

2015 - NS SR zrušil usnesení KS v Prešově (8 MCdo 6/2014: nie je spor, nenastávajú účinky vzniku vedľajšieho účastníctva; obdobné: 6 Cdo 357/2012, 7 Cdo 135/2013, 2 Cdo 122/2013, 1 Cdo 210/2012, 4 Cdo 209/2013, 3 Cdo 389/2012, 7 Cdo 462/2014, 6 MCdo 11/2014, 5 MCdo 6/2014, ...)

SD EU ze dne 20.09.2018 EOS KSI Slovensko s.r.o. v. Ján Danko a Margita Danková (C-448/17) IV.

Právne otázky

- Je v súlade s právom EÚ právna úprava, podľa ktorej organizácia na ochranu spotrebiteľa ako vedľajší účastník nemôže bez súhlasu spotrebiteľa uplatniť jeho práva?
- Nie je v rozpore s unijným právom právna úprava, ktorá pri rezignácii súdu na povinnosť ustanovenú v § 172 ods. 9 O.s.p. neumožňuje združeniu na ochranu spotrebiteľa bez súhlasu spotrebiteľa uplatniť jedinou možnú obranu spotrebiteľa v podobe odporu proti platobnému rozkazu, a to vzhľadom na krátku časovú lehotu podania odporu a možnú nekontaktnosť spotrebiteľa?

SD EU ze dne 20.09.2018 EOS KSI Slovensko s.r.o. v. Ján Danko a Margita Danková (C-448/17) V.

- Argument KS v Prešove (súčasť predloženej otázky): **združeniu na ochranu spotrebiteľov** sa nepriznáva účasť v súdnom konaní od jeho začatia bez súhlasu žalovaného spotrebiteľa, hoci v inom prípade **vedľajší účastník (intervenient), ktorý má záujem na hmotnoprávnom (majetkovom) vysporiadaní predmetu konania**, nepotrebuje pre účasť v konaní od jeho začiatku súhlas žalovaného, na ktorého strane vystupuje
- Argument NS SR (8 MCdo 6/2014): ochranu spotrebiteľa zaručuje ustanovenie §172 ods. 9 O.s.p. [teraz § 299 ods. 2 CSP], podľa ktorého ak je odporcom spotrebiteľ, súd nevydá platobný rozkaz, ak zmluva obsahuje neprijateľné podmienky.

SD EU ze dne 20.09.2018 EOS KSI Slovensko s.r.o. v. Ján Danko a Margita Danková (C-448/17) VI.

Predchádzajúca judikatúra – rozs. Súdneho dvora C-470/12 Pohotovosť:

- *„Smernica 93/13/EHS neupravuje otázku, či takéto združenia majú mať právo stať sa vedľajšími účastníkmi konania na podporu spotrebiteľov v rámci individuálnych sporov, preto prináleží vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu, aby na základe procesnej autonómie také pravidlá zaviedol, avšak tie nesmú byť menej priaznivé než pravidlá upravujúce obdobné situácie podliehajúce vnútroštátnemu právu (zásada ekvivalencie) a nesmú prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právo Unie (zásada efektivity).“* (body 45-46)
- *„Nemožno tvrdiť, že odmietnutie pripustiť vstup združenia do konania ako vedľajšieho účastníka na podporu spotrebiteľa predstavuje porušenie práva tohto spotrebiteľa na účinný prostriedok nápravy pred súdom. Navyše treba dodať, že podľa predmetnej vnútroštátnej právnej úpravy môže združenie priamo zastupovať takého spotrebiteľa vo všetkých konaniach vrátane exekúcie na základe plnomocenstva udeleného spotrebiteľom.“* (body 53, 55)

SD EU ze dne 20.09.2018 EOS KSI Slovensko s.r.o. v. Ján Danko a Margita Danková (C-448/17) VII.

Závěr Soudního dvora

- Směrnice 93/13/EHS v spojení se zásadou ekvivalence brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je úprava dotčená v původním řízení, která neumožňuje organizaci na ochranu spotřebitelů, aby v zájmu spotřebitele vstoupila jako vedlejší účastník do řízení o platebním rozkazu týkajícím se individuálního spotřebitele a podala proti takovému rozkazu odpor, pokud jej nenapadne uvedený spotřebitel, **v případě, že uvedená právní úprava skutečně podřizuje vstup sdružení na ochranu spotřebitelů jako vedlejších účastníků do sporů spadajících do unijního práva méně příznivým podmínkám, než jaké platí pro spory spadající výlučně do vnitrostátního práva, což musí ověřit předkládající soud.**

SD EU ze dne 20.09.2018 EOS KSI Slovensko s.r.o. v. Ján Danko a Margita Danková (C-448/17) VIII.

Právna otázka:

- Neodporuje unijnému právu, a to požiadavke vyhodnotiť všetky okolnosti prípadu podľa čl. 4 ods. 1 smernice 93/13/EHS, taká právna úprava, ktorá umožňuje (1). priznať obchodníkovi s účinkami rozsudku peňažné plnenie (2). v skrátenej konaní, (3). administratívnym zamestnancom súdu (4). len na základe tvrdení obchodníka, a to (5). bez dokazovania a za stavu, že (6). spotrebiteľ nie je zastúpený odborníkom na právo a (7). jeho obranu nemôžu účinne bez jeho súhlasu uplatniť ani združenie na ochranu spotrebiteľa?

SD EU ze dne 20.09.2018 EOS KSI Slovensko s.r.o. v. Ján Danko a Margita Danková (C-448/17) IX.

Úvahy Súdneho dvora

V niektorom štádiu konania musí **sudca** pristúpiť k preskúmaniu neprítomnosti nekalých podmienok v spotrebiteľskej zmluve. Okolnosť, že vnútroštátna právna úprava priznáva právomoc **vydať platobný rozkaz** súdnemu úradníkovi, ktorý nemá postavenie sudcu, neohrozuje zachovanie účinku smernice 93/13/EHS, pokiaľ je preskúmanie neprítomnosti nekalých podmienok v zmluve sudcom stanovené **v štádiu výkonu platobného rozkazu alebo v prípade odporu proti platobnému rozkazu**.

Existencia takéhoto preskúmania jedine v štádiu odporu môže viesť k zachovaniu účinku smernice len vtedy, ak spotrebiteľia nie sú odrádzaní od podania takéhoto odporu. Pokiaľ vnútroštátna právna úprava stanovuje iba pätnásťdňovú lehotu, počas ktorej môže spotrebiteľ podať odpor proti platobnému rozkazu, a okrem toho vyžaduje, aby spotrebiteľ svoj odpor vecne odôvodnil, existuje **nezanedbateľné riziko**, že spotrebiteľ nepodá odpor a že sudca následne nebude môcť uskutočniť *ex offio* preskúmanie neprítomnosti nekalých podmienok. (body 49-53)

SD EU ze dne 20.09.2018 EOS KSI Slovensko s.r.o. v. Ján Danko a Margita Danková (C-448/17) X.

Záver Súdneho dvora

Smernica 93/13/EHS bráni vnútroštátnej právnej úprave, ako je právna úprava dotknutá vo veci samej, ktorá napriek tomu, že v štádiu vydania platobného rozkazu proti spotrebiteľovi stanovuje preskúmanie nekalej povahy podmienok uvedených v zmluve uzatvorenej medzi podnikateľom a spotrebiteľom, na jednej strane **priznáva právomoc vydať tento platobný rozkaz súdnemu úradníkovi**, ktorý nemá postavenie sudcu, a na druhej strane **stanovuje pätnásťdňovú lehotu na podanie odporu** a vyžaduje, **aby bol tento odpor vecne odôvodnený**, za predpokladu, že takéto *ex offio* preskúmanie nie je stanovené v štádiu výkonu uvedeného platobného rozkazu, čo musí preveriť vnútroštátny súd.

Mezinárodní právo soukromé a procesní

SD EU ze dne 28. července 2016 Verein für Konsumenteninformation v. Amazon EU Sàrl. IV.

Právní otázky

Musí být právo rozhodné pro žalobu na zdržení se jednání ve smyslu směrnice 2009/22 určeno podle článku 4 nařízení Řím II, jestliže žaloba směřuje proti použití nepřípustných smluvních ujednání podnikem usazeným v členském státě, který uzavírá v elektronickém obchodním styku smlouvy se spotřebiteli s bydlištěm v jiných členských státech, zvláště ve státě, v němž se nachází sídlo soudu, u něhož bylo zahájeno řízení?

SD EU ze dne 28. července 2016 Verein für Konsumenteninformation v. Amazon EU Sàrl. V.

Závěr

- právo rozhodné pro žalobu na zdržení se jednání ve smyslu směrnice 2009/22 podanou proti používání údajně nepřípustných smluvních ujednání podnikem se sídlem v jednom členském státu, který uzavírá smlouvy formou elektronického obchodního styku se spotřebiteli s bydlištěm v jiných členských státech, a zejména ve státě sídla soudu, určeno v souladu s čl. 6 odst. 1 nařízení Řím II,
- právo rozhodné pro posouzení daného smluvního ujednání musí být vždy určeno na základě nařízení Řím I, a to bez ohledu na to, zda je toto posouzení prováděno v rámci individuální žaloby či kolektivní žaloby

Spotřebitelské úvěry

SD EU z 9. novembra 2016 Home Credit Slovakia a.s. v. Klára Bíróová (C-42/15) I.

Skutkový a právny stav

zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch:

- § 9 ods. 1 - požiadavka písomnej formy zmluvy o spotrebiteľskom úvere („v listinnej podobe alebo na inom trvanlivom médiu, ktoré je dostupné spotrebiteľovi“),
- § 9 ods. 2 písm. k) - zmluva musí obsahovať „výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov“;
- § 11 ods. 1 - sankcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti

smernica 2008/48/ES o zmluvách o spotrebiteľskom úvere:

- čl. 10 ods. 1: Zmluvy o úvere sa vypracujú písomne alebo na inom trvalom nosiči.
- čl. 10 ods. 2 písm. h): ...„výšku, počet a frekvenciu splátok spotrebiteľa“

2011 – zmluva o spotrebiteľskom úvere, zaplatené len dve splátky, veriteľ zažaloval zaplatenie (vrátane úrokov a úrokov z omeškania)

SD EU z 9. novembra 2016 Home Credit Slovakia a.s. v. Klára Bíróová (C-42/15) II.

Právne otázky

- Majú sa pojmy „písomne“ a „iný trvalý nosič“ v čl. 10 ods. 1 [v spojení s čl. 3 písm. m)] smernice 2008/48/ES vykladať tak, že zahŕňajú nielen text (fyzického) dokumentu („hard copy“) podpísaný zmluvnými stranami, ktorý bude obsahovať náležitosti vyžadované v čl. 10 ods. 2 písm. a) až v) smernice, ale aj akýkoľvek iný dokument, na ktorý tento text odkazuje a ktorý je podľa vnútroštátneho práva súčasťou zmluvného dojednania (napríklad všeobecné obchodné podmienky, úverové podmienky, sadzobník poplatkov, splátkový kalendár vyhotovený veriteľom), a to aj keď by takýto dokument sám o sebe nespĺňal požiadavku písomnej formy v zmysle vnútroštátneho práva (napríklad preto, že nie je podpísaný zmluvnými stranami)?
- Je v súlade s právom EÚ (čl. 23 smernice, podľa ktorého majú byť sankcie primerané) ustanovenie vnútroštátneho práva, podľa ktorého absencia väčšiny náležitostí zmluvy o úvere vyžadovaných v čl. 10 ods. 2 smernice má za následok, že poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, takže dlžník je povinný splatiť veriteľovi výlučne istinu, ktorú podľa zmluvy dostal?

SD EU z 9. novembra 2016 Home Credit Slovakia a.s. v. Klára Bíróová (C-42/15) III.

Závery Súdneho dvora

- Zmluva o úvere nemusí byť nevyhnutne vyhotovená ako jediný dokument, ale všetky náležitosti uvedené v čl. 10 ods. 2 smernice musia byť vyhotovené písomne alebo na inom trvalom nosiči;
- právo EÚ nebráni členským štátom, aby vo svojej vnútroštátnej právnej úprave stanovili, že zmluva o úvere, ktorá patrí do pôsobnosti smernice, musí byť podpísaná zmluvnými stranami a že táto požiadavka podpisania sa vzťahuje na všetky náležitosti zmluvy uvedené v čl. 10 ods. 2 smernice.

SD z 9. novembra 2016 Home Credit Slovakia a.s. v. Klára Bíróová (C-42/15) IV.

Ďalšie závery Súdneho dvora

- Nie je nevyhnutné, aby zmluva o úvere uvádzala splatnosť splátok odkazom na konkrétny dátum, pokiaľ zmluvné podmienky umožňujú spotrebiteľovi bez ťažkostí a s istotou identifikovať dátumy týchto splátok.
- Členské štáty môžu vo svojej vnútroštátnej právnej úprave stanoviť, že v prípade, ak zmluva neobsahuje všetky náležitosti uvedené v čl. 10 ods. 2 smernice, táto zmluva sa bude považovať za zmluvu o úvere bez úrokov a poplatkov, pokiaľ ide o okolnosť, ktorej neuvedenie môže spochybniť možnosť spotrebiteľa posúdiť rozsah svojho záväzku.

**SD EU z 9. novembra 2016 Home Credit Slovakia a.s. v.
Klára Bíróová (C-42/15) V.**

Ďalšie úvahy Súdneho dvora

Podstatný význam majú najmä náležitosti ako RPMN, počet a frekvencia splátok, ako aj prípadná existencia notárskych poplatkov a požadované záruky a poistenie. Neuvedenie týchto náležitostí v zmluve o úvere môže spochybniť možnosť spotrebiteľa posúdiť rozsah svojho záväzku. Sankcia spočívajúca v zániku nároku veriteľa na úroky a poplatky stanovená vo vnútroštátnej právnej úprave je v týchto prípadoch primeraná.

Za primerané by sa však nemalo považovať uplatnenie takejto sankcie voči veriteľovi v prípade neuvedenia niektorých náležitostí, ktoré svojou povahou nemôžu mať vplyv na schopnosť dlžníka posúdiť rozsah svojho záväzku, ako je najmä názov a sídlo príslušného orgánu dohľadu. (body 70 - 72)

**SD EU z 9. novembra 2016 Home Credit Slovakia a.s. v.
Klára Bíróová (C-42/15) VI.**

Právna otázka

- Musí zmluva o spotrebiteľskom úvere, pri ktorej dochádza k splácaniu/ amortizácii istiny v rámci jednotlivých splátok, obsahovať v čase uzavretia zmluvy presné určenie, aká časť každej jednotlivkej splátky sa použije na splátku istiny a aká jej časť spláca bežné úroky a poplatky (t.j. musí byť súčasťou zmluvy presný splátkový kalendár/amortizačná tabuľka)?

SD EU z 9. novembra 2016 Home Credit Slovakia a.s. v. Klára Bíróová (C-42/15) VII.

Úvahy Súdneho dvora

Čl. 10 ods. 2 písm. h) smernice stanovuje, že zmluva o úvere musí uvádzať iba **výšku, počet a frekvenciu splátok** spotrebiteľa a prípadne poradie, v ktorom sa budú splátky priradovať k jednotlivým nesplateným zostatkom s rôznymi úrokovými sadzbami úveru na účely splatenia. Z čl. 10 ods. 2 písm. i) a čl. 10 ods. 3 smernice vyplýva, že iba **na žiadosť spotrebiteľa** je veriteľ povinný bezplatne a kedykoľvek počas doby trvania zmluvy odovzdať mu **výpis vo forme amortizačnej tabuľky**. Vzhľadom na jasné znenie týchto ustanovení je potrebné konštatovať, že smernica nestanovuje povinnosť zahrnúť do zmluvy o úvere takýto výpis vo forme amortizačnej tabuľky.

Pokiaľ ide o možnosť členských štátov stanoviť takúto povinnosť vo svojej vnútroštátnej právnej úprave, členské štáty by nemali ukladať zmluvným stranám povinnosti, ktoré smernica neupravuje, pokiaľ smernica obsahuje harmonizované ustanovenia v oblasti, do ktorej patria tieto povinnosti. Pritom čl. 10 ods. 2 smernice obsahuje takúto [úplnú] harmonizáciu, pokiaľ ide o náležitosti zmluvy.

SD EU z 9. novembra 2016 Home Credit Slovakia a.s. v. Klára Bíróová (C-42/15) VIII.

Záver Súdneho dvora

- Článok 10 ods. 2 písm. h) a i) smernice 2008/48/ES sa majú vykladať v tom zmysle, že zmluva o úvere na dobu určitú stanovujúca amortizáciu istiny po sebe nasledujúcimi splátkami nemusí vo forme amortizačnej tabuľky spresňovať, aká časť každej splátky bude započítaná na vrátenie tejto istiny. Tieto ustanovenia v spojení s článkom 22 ods. 1 smernice bránia tomu, aby členský štát stanovil takúto povinnosť vo svojej vnútroštátnej právnej úprave.

SD EU z 9. novembra 2016 Home Credit Slovakia a.s. v. Klára Bíróová (C-42/15) IX.

A co dál ... ?

Novela zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch (zákonom č. 279/2017 Z. z.):

- V § 9 ods. 2 písm. i) sa slová „termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov“ nahrádzajú slovami „frekvenciu splátok“.
- účinnosť tohto novelizačného bodu od 1.5.2018 – čo so zmluvami uzavretými pred týmto dňom?

SD EU z 9. novembra 2016 Home Credit Slovakia a.s. v. Klára Bíróová (C-42/15) X.

A co dál ... ? – Eurokonformný výklad zákona v znení do 30.4.2018 (?)

Smernica:

- Zmluva o úvere zrozumiteľne a stručne uvádza výšku, počet a frekvenciu splátok spotrebiteľa [čl. 10 ods. 2 písm. h)]

Zákon:

- Zmluva o spotrebiteľskom úvere [...] musí obsahovať [...] výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov [§ 9 ods. 1 písm. l), predtým písm. k)]

Ďalšie aktuálne otázky

Naliehavý právny záujem v spotrebiteľských vzťahoch (I.)

Tiež novela zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch zákonom č. 279/2017 Z. z. (tento bod účinný od 1.1.2018):

- § 11 sa dopĺňa odsekom 4, ktorý znie:

„(4) Spotrebiteľ sa môže pred súdom domáhať určenia neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého spotrebiteľského úveru žalobou.^{18ba)}“

- Poznámka pod čiarou k odkazu 18ba znie:

„18ba) § 137 ods. c) a d) Civilného sporového poriadku.“

Ďalšie aktuálne otázky

Naliehavý právny záujem v spotrebiteľských vzťahoch (II.)

T. j. tri právne úpravy:

- do 30.6.2016: Návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo [...] o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. [§ 80 písm. c) O.s.p.]
- 1.7.2016 – 31.12.2017: Žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo o:
 - c) určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu,
 - d) určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu. (§ 137 CSP)
- od 1.1.2018: § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z. z. + § 137 písm. c), d) CSP

Ďalšie aktuálne otázky

Naliehavý právny záujem v spotrebiteľských vzťahoch (III.)

- Žaloba podaná do 30.6.2016 – postupujeme podľa procesného práva účinného k 30.6.2016 ? Alebo podľa práva, ktoré je pre spotrebiteľa (žalobcu) výhodnejšie ? – porov. § 470 ods. 1, ods. 2 CSP
- Žaloba podaná od 1.7.2016 do 31.12.2017 – výlučne podľa § 137 CSP, alebo s prihladnutím na nový § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z. z. (§ 217 ods. 1 CSP) ?

Ďalšie aktuálne otázky

§ 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách

(ŠTRNÁSTA ČASŤ - OCHRANA KLIENTOV A BANKOVÉ TAJOMSTVO)

Ak je napriek písomnej výzve banky jej klient nepretržite dlhšie ako 90 kalendárnych dní v omeškaní so splnením čo len časti svojho peňažného záväzku voči banke, môže banka svoju pohľadávku zodpovedajúcu tomuto peňažnému záväzku postúpiť písomnou zmluvou inej osobe, a to aj osobe, ktorá nie je bankou (ďalej len „postupník“), aj bez súhlasu klienta. Toto právo banka nemôže uplatniť, ak klient ešte pred postúpením pohľadávky uhradil banke omeškaný peňažný záväzok v celom rozsahu vrátane jeho príslušenstva; to neplatí, ak súčet všetkých omeškaní klienta so splnením čo len časti toho istého peňažného záväzku voči banke presiahol jeden rok.

Ďalšie aktuálne otázky

§ 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách

- Podmienky podľa § 92 ods. 8 vety prvej zákona o bankách, za splnenia ktorých môže banka postúpiť svoju pohľadávku inému subjektu, sú z povahy veci podmienkami, bez splnenia ktorých k postúpeniu prísť nesmie (je zakázané). Nerešpektovanie takejto úpravy má potom za následok neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávky pre rozpor so zákonom (§ 39 OZ). *(rozsudok Najvyššieho súdu SR z 28. marca 2018 sp. zn. 7 Cdo 26/2017)*
- Ak neboli splnené podmienky podľa § 92 ods. 8 prvá veta zákona o bankách pri postúpení bankovej pohľadávky na nebankový subjekt, ide o postúpenie v rozpore so zákonom, kedy je postúpenie pohľadávky v zmysle § 525 ods. 2 Občianskeho zákonníka zakázané. *(uznesenie Najvyššieho súdu SR z 24. apríla 2018 sp. zn. 1 Cdo 147/2017)*

Ďalšie aktuálne otázky

§ 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách

- Musí 90-dňové omeškanie klienta nasledovať po výzve banky?
- Čo môže banka postúpiť (celý úver/len jeho splatnú časť)?
- Musí byť úver pred postúpením zosplatnený?
- Môže úver zosplatniť postupník po postúpení pohľadávky?

Ďalšie aktuálne otázky

Rozhodcovská doložka a právomoc súdu

- uznesenie Najvyššieho súdu SR z 26. júla 2018 sp. zn. 3 Cdo 80/2017:

Súčasťou zmluvy (o hypotekárnom úvere) bolo vyhlásenie klienta, že prijíma návrh rozhodcovskej zmluvy (podľa ktorej vzájomné spory je príslušný prejednať a rozhodnúť v rozhodcovskom konaní Stály rozhodcovský súd Asociácie bánk) a zároveň bola klientovi daná možnosť vyznačením označovacieho políčka vyjadriť nesúhlas s uvedeným návrhom rozhodcovskej zmluvy – neoznačil

Dovolací súd dospel k záveru, že rozhodcovská doložka nemá znaky neprijateľnej podmienky; nevyvoláva nerovnováhu medzi účastníkmi konania, nie je spôsobilá viesť k značnej procesnej nevýhode jednej z procesných strán. Žalobcovi bola daná možnosť výberu, či o sporoch z úverovej zmluvy bude príslušný rozhodovať rozhodcovský súd alebo všeobecný súd, žalobca však možnosť výberu nevyužil a nevyznačením nesúhlasu v predznačenom políčku návrh rozhodcovskej zmluvy prijal.